

HOCAM FERGUSON

Uğur ERSOY

Phil M. FERGUSON (1899-1986):
Profesör, Texas Üniversitesi,
İnşaat Mühendisliği Bölümü,
Austin - Texas.

Betonarme ile uzaktan yakından ilgilenen tüm meslektaşlarım Profesör Ferguson'u tanır elbette. Yaptığı araştırmalarla çağdaş betonarmenin öncüsü olan Prof. Ferguson, yazdığı kitapla da dünya çapında ün yapmıştır. Bunların çoğunu biliyorsunuz. Ben burada size Ferguson'un bilmediğiniz özelliklerini tanıtmaya çalışacağım. Onun salt bilim adamı yönünü değil, insan yönünü de anlatmaya çalışacağım. Amacım, bana örnek olan, rehber olan bu insanın kısa bir portresini çizmek. Değer yargılarının büyük çapta erozyona uğradığı, dürüstlüğün erdem sayılmadığı, ilkelerin yerini para ve köşe dönme hırsının aldığı bu dönemde umarım Ferguson bana olduğu gibi gençlere de örnek olur. Onları çarpık düzenin yapay düşlerinden uyandırır.

1955 yılında Robert Kolej Mühendislik Okulu'ndan mezun olduğumda tek bir amacım vardı: Betonarme konusunda derinleşmek ve ülkeme dönüp öğretim üyesi olmak. O dönemde Ferguson'un yıldızı yeni parlıyordu. Robert Kolej'deki hocam elime çok güzel yazılmış bir mektup verdi. Prof. Ferguson'un bu mektubu okuyunca beni hemen yanına asistan alacağından öyle emindi ki!

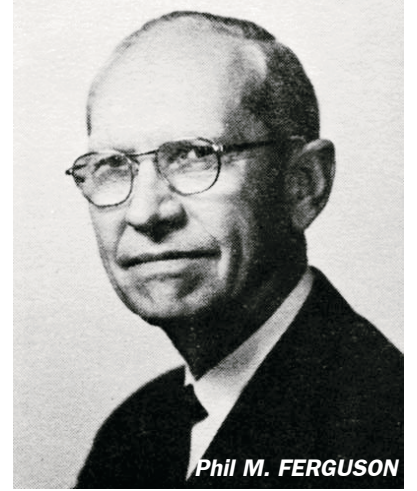
Texas Üniversitesi'ne gittiğim gün ilk işim Ferguson'u görmek oldu. Mektubu ona verirken asistanlığı çantada keklik görüyordum. Ferguson son derece temiz giyimli, beyaz saçlı, altın çerçeveli gözlüğü olan,

Değer yargılarının büyük çapta erozyona uğradığı, dürüstlüğün erdem sayılmadığı, ilkelerin yerini para ve köşe dönme hırsının aldığı bu dönemde umarım Ferguson bana olduğu gibi gençlere de örnek olur. Onları çarpık düzenin yapay düşlerinden uyandırır.

orta boylu bir adamdı. Doğrusu biraz hayal kırıklığına uğramıştım. Büyük adam görünüşü yoktu Ferguson'da! Mektubu dikkatle okudu, sonra gözlüğünün üstünden bana bakarak; "Seni neden asistan alayım ki?" dedi.

Ben biraz şaşırılmıştım. "Ben iyi bir öğrenciyim" diyebilirdim. Ferguson bana kaşlarını çatarak: "Bak Mr. Ersoy, Texas Üniversitesi'nde senin gibi çok sayıda yüksek lisans ve doktora yapan iyi öğrenci var. Seni tanımıyorum ama eminim senden iyi öğrenciler de var. Ben asistanımı seçtim. Sen derslerinde başarılı olmaya bak" dedi. Odadan çıkarken yıkılmıştım adeta. Ta Türkiye'den buraya bu adam için gelmiştim. O ünlü adam bu muydu? Bana "insan adam", "baba adam" diye anlattıkları bu kaba adam mıydı?

Ferguson'dan aldığım lisansüstü betonarme dersinde bir şamar daha yemiştım suratıma. Texas'a giderken, uçakta şöyle düşünüyordum: "Robert Kolej'de hocamız bize betonarmeyi o kadar güzel anlattı ki. Her şeyi öğrendik, öğrenecek ne



Phil M. FERGUSON

kaldı ki? Sanırım Texas'ta sıkılacağımda derslerde!"

Hiç unutmuyorum, ilk dersin ortasında önümde oturan, Robert Kolej'den sınıf arkadaşım Viron arkaya dönerek, "Yahu Uğur, bu adam neden bahsediyor?" diye sordu. Evet, kendimizi betonarme uzmanı sanan bizler, betonarme dersini anlamak bir yana, irdelenen konulardan bile habersizdik. Biz cahildik. Bize betonarme dersinde salt kesit hesabı yapmayı öğretmişlerdi. Davranış diye bir kavramdan haberimiz bile yoktu. Özetle biz betonarme bilmiyorduk. Bu kaniya vardikten sonra Ferguson'un 4. sınıf betonarme dersini izlemeye karar verdim. Ufukum o derste açılmaya başladı ve betonarmeyi yeniden öğrenmeye başladım; bu kez doğru olarak.

İkinci yarıyılın başlamasına birkaç gün vardı. Sekreter, Ferguson'un beni görmek istediğini söyledi. Odasına girerken biraz heyecanlıydım ve korkuyordum. Beni güler yüzle karşıladı. Oturmamı istedi. Ben oturur oturmaz damdan düşer

gibi; “Ersoy benim asistanım olur musun?” dedi.

O an heyecan ve sevinçten nefesim kesildi. Odasındaki ikinci masayı bana ayırmıştı. İnanamıyordum; Ferguson’la aynı ofisi paylaşacak her gün onunla birlikte olabilecek, onunla sohbet edebilecektim. Tanrı’dan başka ne isteyebilirdim ki... Asistanlığımın üçüncü gününde Prof. Ferguson bir kez daha sevinçten çıldırttı beni: “Ersoy, biliyorsun Illinois Üniversitesi’nde betonarme kirişlerin kesme dayanımı üzerinde geniş çaplı deneysel araştırmalar yapılıyor. Ancak çok önemli bazı değişkenlerin gözardı edildiği kanısındayım. Bu konuları incelemek için deneysel bir araştırma projesi aldık. Tezini benimle yapıp bu projede çalışmak ister misin?”

O dönemde para olanakları kısıtlıydı ve laboratuvarında sadece bir teknisyen vardı. Deneylerde Ferguson da benimle birlikte işçi gibi çalışıyordu. Deney yapılmadan önce ve deneyden sonra hoca, hiç ihmal etmez, benim düşüncelerimi sorardı. Buna önceleri çok şaşardım. Ferguson gibi bir adamın bir yüksek lisans öğrencisinin düşüncelerini sormasını çok yadırgardım. Sonraları tanışıklığımız ilerledikçe onun, karşısındakinin kim ya da hangi düzeyde olursa olsun görüşlerine önem verdiğini ve bu görüşleri dikkate aldığını anladım. Sorulan soruyu veya ortaya atılan savı ne kadar saçma olursa olsun dinler ve tartışırdı. Onun bir öğrenciyi küçük düşürdüğüne, öğrencisine hakaret ettiğine veya onunla alay ettiğine hiç tanık olmadım. Koca Ferguson’a rahatlıkla, “Senin görüşlerin yanlış, onlara katılmıyorum.” diyebilirdiniz.

Ferguson’un 4. sınıfa verdiği betonarme dersinin asistanıydim. Yanılmıyorsam yarıyl ortalardı. Ferguson iki ayrı sempozyuma katılacağından onbeş gün derslerine gelemecekti. “Bakalım derslerini hangi hocaya bırakacak?” diye düşü-

Phil M. Ferguson: “Bir insanın her şeyi bilmesi olanaksız. Sana bilmediğin bir konuda soru geldiğinde açıkça bilmediğini söyle. Ayıp ve yanlış olan biliyor gibi davranmak.”

nüyordum ki beni yanına çağırdı ve; “Ersoy biliyorsun onbeş gün yokum. Dersleri senin vermeni istiyorum”, dedi. Ferguson’un böyle bir şey düşünmesi benim için büyük bir onurdu ama öneriyi kabul etmem olanaksızdı. Benden yalnızca bir yaş küçük ve çoğunun anadili İngilizce olan bu öğrencilere ben nasıl ders verebilirdim ki. Hem de Ferguson’un yerine. Öneriyi nazik bir biçimde reddettiğimde o demokrat Ferguson adeta bir asker gibi konuştu: “Ersoy, ben sana bu konudaki düşünceni sormadım. Dersi sen vereceksin, o kadar, konu kapanmıştır” deyip kestirip attı. Bu görevin getirdiği şoktan henüz kurtulamamıştım ki, Ferguson beni yıkan ikinci bombasını patlattı. Seyahate çıkmadan önce son dersini benim vermeme istiyordu. Kendi de arka sırada oturup beni dinleyecekmiş!

O günü hiç unutamam. Konu ‘betonarmede aderans’ tı, Ferguson’un o dönemde en yoğun biçimde araştırma yaptığı konu! İki gün, gece gündüz çalışıp hazırlanmıştım. Kürsüye çıktığımda ayaklarım titriyordu. Kırk çift göz bana bakıyordu. Daha korkuncu elinde bir bloknot ve kalemlerle arka sırada oturan Ferguson benim konuşmamı bekliyordu. Elime tebeşiri aldım ve derse başladım. Sözcükler ağızımdan zor çıkıyordu. Bu böyle olmayacaktı. İrademi zorlayarak Ferguson’a bakmamaya karar verdim. Bunda başarılı da oldum; bir süre sonra ger-

çekten Ferguson’un varlığını unutmuşum. Ders bittiğinde oldukça rahatlamıştım. Öğrenciler soru sormaya başladılar. Sanırım onlar da beni sinamak istiyorlardı. Konu üzerinde çok çalışmış olduğumdan tüm soruları yanıtladım. Durumu kurtardık diye sevinirken son bir soru geldi. Bu sorunun yanıtını bilmiyordum. Panik ve heyecan içinde ağızımdan bir kaç sözcük döküldü: “O durumda aderans gerilmesini yüzde 30 azaltmanız gerekir” dediğimi anımsıyorum. Yüzde 30’u kafadan atmıştım. Dersten çıktıktan sonra hocanın odasına gittik. Önce beni tebrik etti, dersi beğenmişti. Sonra gülen yüzü birden ciddileşti: “Ersoy, bir insanın her şeyi bilmesi olanaksız. Sana bilmediğin bir konuda soru geldiğinde açıkça bilmediğini söyle. Ayıp ve yanlış olan biliyor gibi davranmak. Sen derste ‘bilmiyorum’ diyeceğine ‘yüzde 30’ dedin. Bunu kesinlikle bir daha yapma.” İşin ilginç yanı benim kafadan attığım ‘yüzde 30’ yanıtının doğru olmasıydı. Doğru olmasına karşın Ferguson, yüzümün ifadesinden soruyu bilmeden yanıtladığımı anlamış. Onbeş gün boyunca hiçbir sorun yaşamadım. Sınıfa hakim olmayı yavaş yavaş öğrendim. Gerisi zaten kolaydı. Sanırım tek idealimin öğretim üyeliği olduğunu bilen hoca, bu ders verme senaryo sunu bilerek düzenlemişti. Ferguson’u tanıdıkça, onunla konuştuğumda bu alçakgönüllü adam gözümde devleşiyordu. Birçok konu da otorite olan hocanın hiçbir zaman övündüğüne, hatta “ben bu konunun uzmanıyım” dediğine tanık olmadım. En fazla bildiği konuda bile şöyle konuşurdu: “Sanırım sorunu şöyle çözümlerabilirsin. Ama sen yine de konuyu biraz araştır, ben yanılmış olabilirim.”

Toplantılarda az konuşurdu. Çok iyi bildiği konulardaki tartışmalara bile sorulmadan karışmazdı. Alçakgönüllü olmaktan, tartışılan her konuda mutlaka iki çift söz söyleme

gereği duymamış olmaktan hiçbir şey kaybetmedi Ferguson. Tam tersine, onu Ferguson yapan ve yücelten hep bu özellikleri oldu. Bunun tersini yapan şarlatanların ise bir an parlayıp kuyruklu yıldız gibi yok olduklarına çok tanık oldum. Umarım, çevresine kendini “uluslararası uzman” olarak tanıtan, tartışılan her konuya burnunu sokup, bilip bilmeden konuşarak ün yapabileceğini sanan gençlerin kulağına küpe olur bu söylediklerim.

Deneylerimi bitirdikten sonra tezimin ilk müsveddelerini hocaya verdim. Üç gün sonra beni çağırdı, tezi beğenmişti. Ancak, bir konuda benimle aynı görüşü paylaşmıyordu. Elimde o konuda az sayıda veri olmasına karşın ben, kırışteki boyuna donatı oranının kesme dayanımını artırdığı kanısındaydım. Hocaya göre bu doğru değildi. Hemen elimdeki kalemle o sayfayı karalamaya kalkıştım. Ferguson elimi tuttu:

“Ne yapıyorsun sen?”

“O bölümü tezden çıkaracağım.”

“Neden?”

“Siz bunun doğru olduğuna inanmıyorsunuz.” Öyle ya, koca Ferguson bu görüşe katılmıyorsa ve tezin yöneticisi oysa, bu bölümü tezden çıkartılmıyordu! Fakat hoca bu tutumuma da karşı çıktı:

“Bak Ersoy, benim bu görüşe katılmamam, bunun yanlış olduğunu kanıtlamaz. Bu senin tezin. Boyuna donatının kesme dayanımını etkilediğine inanıyorsan bunu yaz. Ancak bu görüşü bilimsel bir biçimde savun.”

Bu görüş ve savunma, tezimde aynen yer aldı. Tezin kabulünden sonra Ferguson, benimle aynı kanıda olmadığını bir kez daha yineledi. Aradan dört yıl daha geçti. Ben bu konuyu unutmuşum bile. Bir gün hocadan uzun bir mektup geldi. Zarfın içinde çok sayıda deneysel veri de vardı. Ferguson yapılan ek deneylerle boyuna donatının kesme dayanımını artırdığının kanıtlandığını söy-

lüyor ve ekliyordu:

“Ben yanılmışım. Senin görüşün doğruymuş. Anımsar mısın, ben engel olmasaydım bunu tezinden çıkaracaktın.”

Evet, benim unuttuğumu o unutmamıştı. Ünlü hoca rahatlıkla, “Ben yanılmışım”, diyebiliyordu. Bunu söylemekle küçülüyor, tam tersine büyüyordu. Bu da gençlerin kulağına küpe olsun.

Phil M. Ferguson: “Mesleki deneyim gerçekten önemli. Ama bu deneyimi elde edebileceğin proje ofisinin kalitesi de çok önemli.”

Yüksek lisans derecem aldktan sonra proje mühendisi olarak çalışabileceğim bir iş arıyordum. Bir gün odasında otururken hoca, doktora başlamamı önerdi. Asistanlığım devam edeceğinden parasal sorunum olmayacaktı. Hocaya ilgi ve güvenimden dolayı teşekkür ettikten sonra, doktoradan önce iyi bir mesleki deneyim kazanmak istediğimi söyledim. Mesleki deneyim olmadan iyi bir hoca olacağıma inanmıyordum çünkü. Ferguson da bu görüşüme katıldı.

“Ersoy, mesleki deneyim gerçekten önemli. Ama bu deneyimi elde edebileceğin proje ofisinin kalitesi de çok önemli. Sen bana yarın bir uğra. Sana iyi bir yer bulmaya çalışacağım”, dedi.

Ertesi gün ofise geldiğimde çalışacağım yer kesinleşmişti: R. C. Reese Müşavir Mühendislik Bürosu. Çok sevinmiştim. Mr. Reese, Amerikan Beton Enstitüsü’nün çok tanınmış bir üyesiydi. O sıralarda taşıma gücünün ilk kez yer aldığı 1956 ACI Betonarme Şartnamesi’ni hazırlayan komitenin başkanıydı.

Robert Kolej’de onun kitabını okumuştuk. O dönemin Amerika’sındaki en ünlü iki proje bürosundan birinin sahibiydi Reese. Başka bir yazımda Reese’i de tanıttım sizlere. O ofiste iki yıl çalıştım. İki yılda okulda öğrendiklerimin fazlasını öğretti Reese bana. Proje ofisinde çalışırken sürekli mektuplaştık hocayla. Reese beni bir süre sonra “Özel Yapılar” bölümüne aldı. Genelde sorunlu yapılarla uğraşıyorduk. Gördüğüm tüm ilginç konuları Ferguson’a iletliyordum.

Ferguson dersinde, betonarmede burulmanın çok önemi olmadığını, ihmal edilmesinde sakınca bulunmadığını anlatmıştı bize. Reese’nin ofisinde çalışırken burulmanın neden olduğu hasarlar gözlemiştik. Bunları da Ferguson’a aktardım. Bunlardan biri, 1958’de Ferguson’un ilk kitabında yer aldı. Hoca ile bu konuda yaptığımız tartışmalar sonunda bir karara vardık: Burulma konusunda bilmediğimiz çok şey vardı. Bunlar mutlaka deneysel olarak araştırılmıyordu. Yıllar sonra bu konuda hoca ile birlikte hazırladığımız proje önerisi Ulusal Bilim Vakfı’na (National Science Foundation) kabul edildi. Ve benim doktora tezim oldu.

Yurda dönüp vatani görevimi tamamladıktan sonra kurulmakta olan ODTÜ’ye katıldım. 1961 yılında Ferguson ve Reese Ankara’ya geldiler. Barakalarda iki nefis konferans verdiler. Konferanstan sonra benden ısrarla Amerika’ya geri dönmemi ve doktora yapmamı istediler. 1963’te Texas’a doktora yapmaya gittim. Altı yedi yıl içinde çok şey değişmişti. Laboratuvarlar bir fabrikaya benzemişti. Bir çok proje bir arada yürütülüyordu. Cihaz ve teçhizat gelişip çoğalmış, proje paraları ile çok sayıda teknisyen alınmıştı. Tüm bunların yanı sıra, bilgisayar çağının ilk adımları atılmaya başlanmıştı.

Texas'a bu ikinci gidişimde evliydim ve bir buçuk yaşında bir kızım vardı. ODTÜ'den burs almayı kabul etmişim. Bu nedenle üniversitede araştırmacı olarak çalışıp para kazanmak zorundaydım. O yaştaki idealizm ile doktorayı iki yıl içinde bitirip, ODTÜ'ye dönmek istiyordum. ODTÜ'nün bana gereksinmesi vardı! İlk yarıyıl dekanın özel izniyle beş ders alıyordum. Hem de derslerin ikisi mekanik bölümünden, üçü ise matematik bölümünden. Fazla ders yüklediğimden haftada en fazla on saat çalışmama izin vardı. On saatin parası bana yetmiyordu. On saat de özel olarak Ferguson'un kitabı üzerinde çalışıyordum. Sabah 7:30'da evden ayrılıyor, ancak gece yarısı dönebiliyordum. Ailenin sorumluluğu ve olağanüstü çalışma temposu beni kısa sürede tüketti. Moralim çok bozulmuştu. Doktorayı bırakmaya karar verdim. Vermesine verdim de, bunu hocaya nasıl söyleyecektim?

Yorgunluk, sinir bozukluğu ve utancın etkisiyle bir senaryo hazırladım. Güya ODTÜ beni hemen geri çağırıyordu. Gidip bu planımı hemen hocaya anlattım. Çok üzüldü. Biraz düşündükten sonra;

"ODTÜ'den istifa et. Burada para sorunun yok, çalışıyorsun", dedi. "İyi ama ben öğretim üyesi olmak istiyorum, bu şansımı yitirmek istemem", dedim.

"Doktoranı bitirince senin atamanı hemen buraya yaptırırız."

Sıkıntı içinde bir yalan daha uydurdum:

"Teşekkür ederim ama benim ODTÜ'ye zorunlu hizmetim var!"

"Zorunlu hizmetin karşılığı kaç dolar?" diye sordu. Bu soruyu beklemiyordum. Panik içinde yanıtladım: "10.000 dolar"

Ferguson çekmecesini açıp bir çek defteri çıkardı.

Adıma 10.000 dolar yazıp imzaladı. Ne yapacağımı şaşırmıştım. Yalanlarım da artık tükenmişti. Ne sorun çıkarsam, hoca çözüm getiriyordu.

Sıkıntı içinde:

"Çek şimdilik sizde kalsın, ben ODTÜ ile temas edeyim, belki bir yol bulunur" dedim.

Eve doğru yürürken kanlı terler döküyordum. Yalan söylediğim için kendime kızıyor, doktora konusunda kapana kısıldığım için üzülyordum. Hocaya yalan söylemiş olmaktan o denli utanımdı ki, o gece kesin karar aldım. Tükensem de, ölsem de bu doktora tamamlanacaktı. Ertesi gün yeni bir enerji ile sarıldım işlere. Ferguson'un babalığı olmasa yurda doktorsuz dönmüş olacaktım. Yaz yarıyılı dahil derslerimi üç dönemde bitirdim ve tezime başladım. Tez konum betonarmede kurulma idi. Çok sayıda deney yapacaktım. Sıkıntılarım azalmıştı. Dersler bittiğinden resmi olarak yirmi saat çalışabiliyordum. Paramı yazdığım projeden almam nedeniyle hayat kolaylaşmıştı.

Deney elemanlarını, deney ve ölçüm düzeneğini oluşturduktan sonra hocanın onayını almak istedim. İki eli kanda bile olsa öğrencilerine zaman ayıran Ferguson, bana çok zor randevu veriyordu. Yarım saatlik randevu da, laboratuvarında diğer araştırmalarda çıkan sorunları anlatıyor, benim görüşümü soruyor, sonra aniden;

"Ersoy, yarım saat dolmuş, seninle sonra konuşuruz", diyordu. Ben de tezim ilerlemeyişine sinirleniyor, bir yandan da Ferguson'un bana karşı olan bu tutumuna alınıyordum. Diğer tüm doktora öğrencileri Ferguson'la haftada bir buluşuyor ve en az bir saat konuşabiliyorlardı. Projenin bir takvimi olduğundan zaman açısından sıkışmaya başlamıştım. Çaresiz hocayla konuşmadan deneylere başladım. Onunla tez konusunu bir kez bile tartışmadan deneyleri bitirdim! Tezimle ilgili verdiğim ilk konferansta konuyu şöyle tanıtmıştı Ferguson:

"Ersoy, tezini burulma konusunda yapıyor. Tez yöneticisiyim, ama ya-

pılan deneyler hakkında hiçbir fikrim yok. Ben de bunları sizin gibi ilk kez dinleyeceğim!"

İçimden *"iyi halt edeceksin"*, dedim. Doktorayı bitirip Texas'tan ayrılmak üzere iken, Ferguson bu randevu komedisinin perde arkasını anlattı bana:

"Bak Ersoy, seninle tezini konuşmamak için her türlü numarayı yaptım. Sen yeni kurulan bir üniversiteye döneceksin ve orada laboratuvarı tek başına olacaksın. Kararları kimseye danışmadan vermek zorunda kalacaksın. Kusura bakma, bunu yapmak zorundaydım. Bu da senin eğitiminin bir parçası", dedi.

Ferguson çok dindar bir adamdı. Ayda bir kez, pazar günü, metodist kilisesinde vaaz bile verirdi. Bu kadar koyu dindar bir adam, kimsenin hayat tarzına karışmaz, başka din den olanlara hatta dinsiz olanlara bile bu konuda saygılı davranırdı. Ellili yıllarda Amerika'da Mc Carthy rüzgarı esiyordu. Önüne gelen komünistlikle suçlanıyor, soruşturmaların ardı arkası kesilmiyordu. Milliyetçilik ve dincilik günlük hayata egemen olmuştu. Ülkede tam anlamıyla bir terör havası esiyordu. İnsanlar korku içindeydi. Herkes milliyetçilikte ve dincilikte birbiriyle yarış ediyordu.

İşte bu dönemde Texas Üniversitesi Mütevelli Heyeti bir karar aldı. Her öğretim üyesi Tanrı'ya inandığına dair imza verecekti. Öğretim üyeleri arasındaki paniği bugün gibi hatırlarım. Geç kalmak korkusu ile hocalar bir imza kuyruğu oluşturmuştu Tanrı'ya inanmayanlar bile tereddütsüz basıyorlardı imzayı. Eee, ne de olsa işin sonunda damgalanmak vardı. Koca üniversitede tek bir öğretim üyesi bu deklarasyonu imzalamayı reddetti. Bu kişi, o üniversitede belki de Tanrı'ya en fazla inanan insandı. Bu öğretim üyesi Ferguson'du. İmzalamayı reddetmekle de kalmadı Ferguson. Bir de istifa

mektubu yazdı o mütevellilere. Mektubunda insanların inançlarının sorgulandığı bir üniversiteye otuz yıldır hizmet etmiş olmaktan utanç duyduğunu belirtiyor ve istifasının kabulünü istiyordu.

Bu soylu çıkış karşısında Müteveli Heyeti kararını geri almak zorunda kaldı. Deklarasyonu imzalayanlar pişman oldular ve utandılar. Ferguson herkese bir insanlık dersi vermişti. O elbette Tanrı'ya inanıyordu, ama inançların sorgulanmasına da karşıydı. İşte Ferguson böyle bir insandı.

Ferguson uzun yıllar önce karısından ayrılmıştı. Kendini öğrencilerine ve araştırmalarına adanmıştı. Texas Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü'nü yücelten oydu. Hocanın üstünde aşırı yük vardı. Günde 14-15 saat çalışırdı. Buna rağmen sorunu olan tüm öğrencilere zaman ayırabilirdi; özellikle yabancı öğrencilere. Victor isimli Hintli bir öğrenci doktora sınavını bir türlü geçemiyordu. Son şansında da geçemezse ülkesinden aldığı bursu kaybedecekti. Ferguson'un haftada üç saat özel ders vererek Victor'un sınavı geçmesini sağladığını öğrendiğimizde hepimiz çok şaşırmıştık. Ellili yıllarda ülkenin güneyinde ırk ayrımı vardı. Üniversitenin olduğu Austin, Texas'ın başkentidir. Otobüsler zenci ve beyaz diye bölümlere ayrılmıştı. Zenciler lokanta, gece kulübü, plaj gibi yerlere giremezlerdi. O zamanlar yirmi bin öğrencisi olan üniversitede bir tek zenci öğrenci yoktu.

1963'te Austin'e ikinci gidişimde ırk ayrımı konusunda büyük gelişmeler olduğunu gözledim. Artık üniversitede az da olsa zenci öğrenci vardı. Üniversitedeki tek zenci doktora öğrencisi ise İnşaat Mühendisliği Bölümü'ndeydi: E. Perry.

Ferguson, Perry'nin doktorasını bitirdikten sonra üniversitede öğretim üyesi olarak kalmasını istiyordu. Üniversite Müteveli Heyeti buna

Dr. Perry, Texas İnşaat Mühendisleri Odası'na kaydolmak istediğinde reddedildi. Bunun üzerine Ferguson, yıllarca başkanlığını yaptığı bu kurumdan istifa edeceğini ve tüm Amerika'yı baştan başa dolaşıp, odanın yaptığı ırk ayrımını anlatacağını bildirdi. Oda Perry'i üyeliğe kabul etti.

şiddetle karşı çıktı. Bunun üzerine Ferguson'un başlattığı kampanya ile yirmi öğretim üyesi Müteveli Heyeti'ne bir muhtıra verdi. Ya Perry alınacak ya da hepsi istifa edecekti. Müteveli Heyeti geri adım attı. Böylece Perry, Texas Üniversitesi'ne alınan ilk zenci öğretim üyesi oldu. Dr. Perry, Texas İnşaat Mühendisleri Odası'na kaydolmak istediğinde de reddedildi. Bunun üzerine Ferguson, yıllarca başkanlığını yaptığı bu kurumdan istifa edeceğini ve tüm Amerika'yı baştan başa dolaşıp, odanın yaptığı ırk ayrımını anlatacağını bildirdi. Oda Perry'i üyeliğe kabul etti. Texas İnşaat Mühendisleri Odası'nın ilk zenci üyesi de oldu Perry.

Ferguson'u son kez sekseninci yaş günü nedeniyle düzenlenen sempozyumda gördüm. Bu sempozyuma ben de konuşmacı olarak çağırılmıştım. Akşam otelde eski arkadaşlarla buluştuk. Texas Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan tüm bu arkadaşlar da benim gibi Ferguson'un öğrencileriydi. Bana o gece bir görev verdiler. Tüm ısrarlara karşın Ferguson sempozyuma bir bildiri sunmayı kabul etmemiş; "Onu ancak sen ikna edersin", dediler. Gerçekten de Ferguson'un özel bir sevgisi vardı bana.

Ertesi sabah Ferguson'un ofisine gittim. Bildiri vermekte ısrar ediyor, seksen yaşında bir adamın bildiri vermesini komik bulduğunu söylüyordu. Bir saatlik bir çabadan sonra hocayı ikna ettim. Sempozyuma o günün tüm ünlü betonarmecileri katılmıştı. Yaşlı ve genç kuşak bir aradaydı. Ferguson kürsüye çıktığında büyük bir alkış koptu. Hoca konuştuğu onu dinleyenler kaleme sarılıyorlardı. Nefis bir konuşmadı. Ferguson, o güne kadar betonarme alanında yapılanları özetliyor, araştırmaların hangi alanlara kaydırılması gerektiğini vurguluyordu. Bu bir bildiri değil, adeta vasiyetnameydi. O geceki yemek çok eğlenceli geçti. Prof. Breen çok güzel bir program hazırlamıştı. "İşte Hayatım" adlı sunuşta Ferguson'un çocukluğundan bu yana ilginç fotoğrafları gösterildi. Daha sonra hepimiz hoca ile ilgili anılarımızı anlattık. Ertesi gün önemli bir sürpriz bekliyorduk Ferguson'u. Texas Üniversitesi Müteveli Heyeti yıllarca değişmeyen bir kuralı bozarak Yapı Mekanlığı Laboratuvarı'na 'Ferguson' adının verilmesini onaylıyordu. Evet, Ferguson'la ünlenen, onun emeği ile gelişen bu laboratuvar artık onun adıyla anılacaktı. Ferguson çok duyulanmıştı.

Ferguson hayatımda tanıdığım en büyük insanlardan biriydi. Salt bilim adamı niteliğiyle değil; insanlığı ile, alçakgönüllülüğü ile, ilkelerinden taviz vermezliği ile ve cesareti ile. Ferguson 84 yaşında üst üste birkaç kez felç geçirdi, hafızasını yitirdi. Onu son kez hastanede ziyaret etmek istediğimde, arkadaşım Prof. J.E.Breen beni engelledi:

"Uğur, Ferguson seni tanımayacak. Sen ise o büyük adamı titrek bir ihtiyar olarak görünce üzüleceksin. Gitme, varsın Ferguson belleğinde o eski Ferguson olarak kalsın." Ferguson benim için bir örnek, bir rehber, bir ışık olmuştur. Toprağı bol olsun...